

Marrëveshje e re mbi mbështetjen Zvicerane në përputhjen e standardeve të cilësisë dhe tregtisë së Shqipërisë

Faqe 2

MBZHR: Orientim i fermerëve për të prodhuar produktet që kërkon tregu

Faqe 5

Ndryshimet klimatike po ndikojnë edhe për supermarketin

Faqe 2

AGROBIZNESI

Rr. "Qemal Stafa", P. 9-katësh, Nr. 70, Kati 2, Pazari i ri, Tiranë.
Tel: +355 4 2 251 910 /911
Email: info@fedinvest.al
kontakt@fedinvest.al
www.fedinvest.al

BOTIM I KËSHILLIT TË AGROBIZNESIT SHQIPTAR

Adresa: Rruga "Mine Peza", Pallati 87/3, Hyrja 1, Kati i parë, Tel/ Fax: 2229445
E-mail: infokash@yahoo.com www.kash.org.al

15-ditëshi i parë i muajit maj 2022

Viti i shtatëmbëdhjetë i botimit - Nr. 437
Çmimi 125 lekë

E përdyjavshme e pavarur

"BUJQËSIA, TURIZMI RURAL DHE MJEDISI NË ZONAT RURALE" PROJEKT/ REZOLUTË E "TRYEZËS TEMATIKE"

Këshilli i Agrobiznesit Shqiptar, (KASH) organizoi në kompleksin Agroturistik "UKA FARM" në Laknas të Tiranës, një takim gjithëpërfshirës me përfaqësues të shquar, që kanë kontribuar në vite në fushën e bujqësisë, turizmit rural dhe mjedisit, ministra të bujqësisë dhe turizmit në vite, drejtuesit e lartë aktualë të Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, profesorë dhe rektorë të katër universiteteve nga Tirana dhe Gjirokastra, ekspertë dhe përfaqësues të donatorëve dhe institucioneve financiare që mbështesin sektorin e bujqësisë, turizmit rural dhe mjedisit, si edhe drejtuesit e KASH me përfaqësuesit e shoqatave si motra

RISI ALBANIA NJË PROJEKT I AGJENCISË ZVICERANE SDC

Bëj zgjedhjen tënde!
Panairi i Parë i Profesioneve në ndihmë të orientimit në karrierë të të rinjve në vend

Qeveria Zvicerane kontribut për zhvillimin rural në Shqipëri

Faqe 2

KËNDI I EKSPERTIT

Këshilla për mbrojtjen e bimëve për periudhën 01 - 10 Maj, 2022

Prof. Ass. Enver ISUFI
Instituti i Bujqësisë Biologjike, Durrës

Faqe 10

PERSONALITETE NË BUJQËSI

Gjergj Hajnaj, pionier i organizimit të shërbimit të mbrojtjes së bimëve

Nga: Koço Mosko, Agronom i Mbrojtjes së Bimëve, Boston, MA-SHBA

Faqe 7

KËNDI I EKSPERTIT

- Krasitja në kulturën e arrës Fq.11
- Këshilla për fermerët, kultivues të bimëve aromatike mjekësore (BAM) - Prill Fq.12
- Praktikat më të mira për parandalimin e erozionit Fq.12
- Bujqësia dhe ndryshimet klimatike Fq.14

Krifca: Bujqësia organike, investim afatgjatë në ekonominë rurale

Ministrja e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Frida Krifca mori pjesë në Forumin e Bujqësisë Organike në South Outdoor Festival...

Faqe 4

SFIDAT E BUJQËSISË

Vlerat e një tryeze tematike me ekspertët e bujqësisë

Andon Rrapokushi,
Konsulent Certifikimi GlobalGAP

Faqe 14

Bëj zgjedhjen tënde! Panairi i Parë i Profesioneve në ndihmë të orientimit në karrierë të rinjve në vend

Bashkia Tiranë, Agjencia Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive, si dhe Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve, me mbështetjen e RisiAlbania, një projekt i Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim SDC, organizojnë në datat 10-11 Maj 2022, panairin e parë të profesioneve, Sheshi Italia, Tiranë.

Panairi i profesioneve, i pari i llojit të tij në Shqipëri çelot ditën e Martë datë 10 Maj, ora 10:00 me pjesëmarrjen e Znj. Delina Ibrahimaj, Ministër i Financave dhe Ekonomisë, Z. Patrik Meier, Zëvendëskreu i Misionit të Ambasadës së Zvicrës në Shqipëri dhe Z. Erion Veliaj, Kryetar i Bashkisë Tiranë.

Panairi i profesioneve ka

kimit për karrierë dhe informacionit të tregut të punës në një mënyrë efektive.

Nën sloganin ‘Bëj zgjedhjen tënde...’ në datat 10-11 Maj, përgjatë orarit 10:00-19:00, ofruhet e programeve të edukimit dhe trajnimit të niveleve të ndryshme do t’u ofrojnë vizitorëve prezantime dhe demonstrime interaktive të një sërë profesioneve të grupuara në

në orientim karriere siç është Zyra e Karrierës, Bashkia Tiranë; edukim formim profesional dhe punësim nëpërmjet Agjencisë Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive, si edhe informacione mbi larminë e profesionëve dhe kualifikimeve nga Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve.

RisiAlbania, projekti novator i punësimit të rinjve i mbështetur nga Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim, që prej 2013-s punon për përmirësimin e shërbimeve të tregut të punës dhe prej 2017-s ka në fokus zhvillimin e shërbimeve të karrierës duke kontribuar që të rinjtë të marrin vendime sa më të informuara në lidhje me rrugëtimin e tyre në edukim dhe punësim.

Krahas prezantimit të profesionëve në stenda, përgjatë panairit do të organizohen edhe dy forume paralele me fokus nxitjen e zhvillimeve të mëtejshme në ekosistemin e shërbimeve të karrierës në Shqipëri, me pjesëmarrjen e aktorëve të rëndësishëm në këtë fushë.

tema si Turizmi, Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit, Ushqimore, Ndërtimtari dhe Industri.

Panairi shërben dhe si hapësirë për të lidhur të rinjtë me institucionet ku ata mund të marrin shërbime të dedikuara

Për më shumë vizito <http://panairiprofesioneve.risialbania.al/> dhe eja në panair të bësh zgjedhjen tënde!

për qëllim njihjen e të rinjve dhe të rejave me profesionet dhe botën e punës. Në një format tërheqës dhe interaktiv, ky është panairi i parë që organizohet me qëllim nxitjen e dëshirës se të rinjtë për t’u njohur me larminë e profesionëve që në mosha të hershme. Ky event nxjerr gjithashtu në pah vlerën e lidhjes së edu-

Tiranë, 04 Maj 2022

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nënshkroi një marrëveshje me Ambasadën e Zvicrës në Shqipëri dhe Organizatën e Kombeve të Bashkuara për Zhvillimin Industrial (UNIDO) e cila hap rrugën për një projekt prej 1.84 milion € për të forcuar cilësinë dhe përputhjen e standardeve të Shqipërisë. Pro-

Marrëveshje e re mbi mbështetjen Zvicerane në përputhjen e standardeve të cilësisë dhe tregtisë së Shqipërisë

unë firmos në kapacitetin tim si Ministre e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, për shkak të fokusit që ka në standardizimin dhe rritjen e cilësisë në të gjithë zinxhirët e vlerës për dy nga

sore është një ndër prioritetet e shpallura të qeverisë shqiptare me objektivin që këto eksporte të arrijnë 1 miliard USD brenda vitit 2030.” U shpreh Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Frida Krifca.

“Zgjerimi i ekporteve vjen nga përdorimi i avantazhit konkurrues të Shqipërisë. Duke konsideruar biodiversitetin e vendit si dhe pozicionin e mirënjohur të Shqipërisë në eksportin e bimëve medicinale dhe perimeve, vendi juaj duhet të mbyllë disa hapësira me qëllim koordinimin e kërkesave të tregjeve në terma të standardeve dhe cilësisë tek tregjet dhe vendet më të zhvilluara. Për pasojë nisja e Programit për Standarde dhe Cilësi është një lajm i mirë për sektorin e eksporteve, ato bujqësore por dhe të tjerat.”, tha ambasadori zviceran Adrian Maître.

Duke pasur parasysh sfidat e lidhura me cilësinë përgjatë zinxhirëve të vlerave të produkteve medicinale dhe aromatike dhe frutave dhe perimeve, UNIDO dhe SECO zgjeroi nismën globale në Shqipëri dhe zhvilloi projektin e vendit në bash-

Ndryshimet klimatike po ndikojnë edhe për supermarketin

Zgjidhjet për ndryshimet klimatike nuk mund të vijnë vetëm nga qeveritë. Kjo do të kërkojë bashkëpunim nga sektori privat, shkenca, shoqëria civile, dhe partnerët e zhvillimit. Ja pse Forumi për Bashkëpunimin Ndërkombëtar IFC Forum që u mbajt në Gjenevë në mesin e muajit prill ka rëndësi të veçantë. “Ne kemi shumë kriza por nuk duhet të harrojmë që na duhet të trajtojmë ndryshimet klimatike si një urgjencë dhe nevojitet që të investojmë pasionin dhe inteligjencën kolektive për këtë” – Patricia Danzi, Drejtore e Përgjithshme e Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim SDC.

Imagjinoni një botë në të cilën raftet e supermarketeve nuk do të kenë produkte me bazë misri, ndërsa drithërat si orizi dhe elbi do të jenë më të shtrenjta dhe përzgjedhja më e vogël. Një e ardhme e tillë mund të jetë afër për shkak të ndryshimit të klimës, i cili do t’i bëjë disa të korra më të pakta dhe të tjera më të bollshme, që do të thotë se dieta njerëzore dhe zakonet tuaja personale të konsumit të ushqimit do të ndryshojnë në mënyrë drastike.

Ky është përfundimi i një studimi të fundit të publikuar në revistën shkencore Nature Food. Studiues nga një numër

universitetesh arritën në përfundimin se bazuar në parashikimet më të fundit klimatike dhe modelet moderne të të korrave ndryshimi i modeleve të reshjeve, rritja e temperaturave dhe rritja e sasive të dioksidit të karbonit në ajër do të shkaktojë ndërprerje drastike në prodhimin në mbarë botën. Pyetja nuk është “nëse”, por “sa” dhe “kur”.

“Në përgjithësi, ndryshimet klimatike do të kenë ndikimet më të mëdha negative në rajonet e vendosura në gjerësi më të ulët, vendet tropikale dhe subtropikale pasi temperaturat më të larta do t’i shtojnë të mbjellat më afër ose përtej pragut të tyre të temperaturës,” tha Jonas Jaegermeyr, autori kryesor dhe një modelues kulturash dhe shkencëtar klimatik në NASA. “Në gjerësi më të larta, të themi Kanada, Europën veriore dhe Rusinë, temperaturat më të larta mund të jenë të dobishme për rritjen e të korrave, veçanërisht për grurin, i cili rritet kryesisht në këto rajone.”

Ai shtoi si shembull, “Misri në përgjithësi përballet me humbje shumë më të mëdha se gruri. Një aspekt është se aktualisht rritet në gjerësi më të ulëta se gruri. Faktori tjetër i rëndësishëm është se ai nuk mund të përfitojë aq shumë nga përqëndrimet e larta të CO2 sa mundet gruri.”

Sektorët bujqësorë në vendet më të varfra duket se do të përjetojnë rëniet më të ndjeshme në të korrat e tyre kryesore, bazuar në modelet aktuale, krahasuar me homologët e tyre më të pasur. Kjo do të thotë se njerëzit në ato vende kanë më shumë gjasa të vuajnë nga pasiguria ushqimore si rezultat i ndryshimeve klimatike. Në mënyrë të ngjashme, studimi parashikon që fermerët me sasi më të vogël toke do të jenë më të prekshëm ndaj pasigurisë ushqimore sapo të ndodhë ndryshimi i klimës.

Asgjë nga këto nuk duhet të jetë lajm për ata që punojnë në bujqësi. Në fakt, disa thonë se ndryshime të tilla janë tashmë të dukshme.

“Ne po përjetojmë tashmë ndikimin negativ të ndryshimit të klimës në bujqësi në përgjithësi dhe në prodhimin e ushqimit në veçanti,” shkroi Shahram Azhar, asistent profesor i ekonomisë në Universitetin Bucknell. “Çështja qendrore shqetësuese nga pikëpamja humanitare është marrëdhënia midis rendimenteve të të korrave dhe konsumit të kalorive. Kjo ka të bëjë me ndikimin e ndryshimit të klimës në urinë dhe urinë nëpërmjet ndikimit

(Vijon në faqen 4)

jekti është financuar nga Sekretariati Shtetëror Zviceran për Çështjet Ekonomike (SECO) dhe do të zhvillojë kapacitetet e institucioneve dhe kompanive që veprojnë në sektorin e bimëve mjekësore dhe aromatike (MAP) dhe sektorit të frutave dhe perimeve (F & V).

“Marrëveshja në fjalë është ndër më të rëndësishmet që

produktet më të rëndësishme të eksportit të vendit tonë, Bimëve Medicinale dhe Aromatike si dhe Perimeve. Për nga rëndësia, Bimët Medicinale dhe Perimet përbëjnë një ndër fushat me prioritetin më të lartë të rritjes së prodhimit dhe eksportit dhe aktualisht përbëjnë rreth 31 % të vlerës totale të eksporteve tona. Rritja e eksporteve bujqë-

Projekti në Shqipëri do të mbështesë rritjen e aftësisë së

përputhjes së cilësisë të të dy sektorëve (MAP dhe F&V) - kryesisht në lidhje me përdorimin e pesticideve dhe kontaminimin bakterial - me qëllim që të reduktohen refuzimet kufitare në tregjet kyçe dhe të përmirësohet si cilësia ashtu edhe rendimenti në këto zinxhirë vlerash.

Në kuadrin e GQSP, projekti do të trajtojë gjithashtu çështjet e ndërthurjes, duke përfshirë nevojën për nxitjen e një kulture për cilësinë në zinxhirët

e vlerave, duke përmirësuar në këtë mënyrë prodhimin/prodhimet cilësore të fermerëve, pronarëve të vegjël dhe prodhuesve dhe duke rritur aftësitë e shërbimit të sistemit të infrastrukturës cilësore të Shqipërisë.

Zbatimi i projektit do të kryhet në bashkëpunim të ngushtë me partnerët të ndryshëm, përfshirë Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, Drejtoritë e Përgjithshme përgjegjëse për standardizimin, metrologjinë dhe akreditimin, Institutin e Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë (ISUV), Agjencinë Shqiptare të Zhvillimit të Investimeve (AIDA) dhe shoqatat kryesore dhe institucionet akademike.

"BUJQËSIA, TURIZMI RURAL DHE MJEDISI NË ZONAT RURALE"

PROJEKT/ REZOLUTË E "TRYEZËS TEMATIKE"

Këshilli i Agrobiznesit Shqiptar, (KASH) organizoi në kompleksin Agroturistik "UKA FARM" në Laknas të Tiranës, një takim gjithëpërfshirës me përfaqësues të shquar, që kanë kontribuar në vite në fushën e bujqësisë, turizmit rural dhe mjedisit, ministra të bujqësisë dhe turizmit në vite, drejtuesit e lartë aktualë të Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, profesorë dhe rektorë të katër universiteteve nga Tirana dhe Gjirokastra, ekspertë dhe përfaqësues të donatorëve dhe institucioneve financiare që mbështesin sektorin e bujqësisë, turizmit rural dhe mjedisit, si edhe drejtuesit e KASH me përfaqësuesit e shoqatave si motra

KASH, mbasi organizoi dhe realizoi me sukses "Tryezën tematike" dhe Forumin e agrobiznesit për Sektorin e Blegtorisë, në zbatim të rekomandimeve dhe konkluzioneve paraprake që arriti ajo "Tryezë tematike", të cilat u plotësuan dhe miratuan edhe në Forumin për Blegtorinë, e vijoi punën, për organizimin e "Tryezës tematike" dhe Forumin e radhës, **Bujqësia, Turizmi Rural dhe Mjedisit në Zonat Rurale**, me pjesëmarrjen e disa aktorëve shumë të rëndësishëm, që kanë kontribuar në vite dhe vijojnë akoma të kontribuojnë në këta sektorë. Pjesëmarrësit e "Tryezës tematike" arritën në konkluzion:

Bujqësia, Turizmi Rural dhe Mjedisit në Zonat Rurale janë dhe do të vijojnë të jenë edhe në të ardhmen sektorë me kontribute e potenciale të mëdha, me rëndësi të vecantë, në fushën e Ekonomisë së Ushqimit. Ata janë sektorë jetikë, për rolin dhe rëndësinë që kanë, për rritjen e të ardhurave të familjeve fermerë, për punësimin gjithëvjetor të tyre dhe sigurimin e ushqimit, për rritjen e eksporteve dhe reduktimin e importit të produkteve ushqimore, si dhe për zhvillimin e qëndrueshëm të zonave rurale në tërësi. Gjithashtu janë sektorë me shumë ndikim, për forcimin dhe konsolidimin e sigurisë kombëtare, veçanërisht në kohë krize.

Informimi paraprak, dialogu dhe konsultimi me pjesëmarrësit gjatë procesit përgatitor disamujor të "Tryezës tematike" para datës 29 prill 2022, diskutimet dobiprurëse në takimin e datës 29 prill 2022, organizuar në Komplexin Agroturistik UKA FARM, si dhe shkëmbimi i ideve mbas takimit e ndihmuan dhe e nxitën KASH, që të vijojë procesin e komunikimit dhe konsultimit, që të përgatisë paraprakisht një P/Rezolutë, për ta diskutuar, plotësuar e miratur në Forumin e zgjeruar të Agrobiznesit. Forum që është programuar të organizohet në datën 20 maj 2022 në Lushnje, me një pjesëmarrje më të madhe të subjekteve private, që punojnë në këta sektorë, me tematikë të njëjtë: **Bujqësia, Turizmi Rural dhe Mjedisit në Zonat Rurale**, me fokus kryesor diskutimi: Procesin e Kooperimit dhe Koordinimit, Fushën e Mekanizimit Inovacionit dhe Dixhitalizimit, Fushën e Financimit dhe Disbursimit të Fondeve Grant, Fushën e Përmirësimit të Legjislacionit dhe Përafrimit me atë të BE.

Kooperimi dhe Koordinimi i punës deri tani është vlerësuar

më shumë teorikisht, si një potencial shumë dobiprurës, por i pashfrytëzuar sa dhe si duhet në praktikë. Konsiderohet si një mundësi reale, për të mundësuar një programim dhe bashkëpunim më eficient midis hallkave në Sektorin e Bujqësisë, Turizmit

rural dhe Mjedisit në Zonat rurale. Gjithashtu vlerësohet me potenciale dhe kosto financiare të mundshme, për ta përballuar dhe futur në rrugën e zgjidhjes problematikë e vështirë të këtij procesi, si nga sektori privat dhe ai publik.

Objektivat kryesorë që synojmë të arrijmë, si rezultat i marrjes së disa masave konkrete, për ndryshimin e formës aktuale të organizimit të punës, përmes Procesit të Kooperimit dhe Koordinimit:

Evidentimin e aseteve të fermerëve dhe subjekteve të pafarmalizuara, në Sektorin e Bujqësisë, (Bimët e arave, Drufrutorët), që kanë përfituar tokë bujqësore sipas Ligjit 7501 "Për Tokën" ose posedojnë tokë bujqësore produktive (duke filluar punën si projekt pilot në një qark). Të cilët përmes procesit të kooperimit dhe koordinimit, gjatë zbatimit të disa masave konkrete, t'i bindim se kanë potenciale e mundësi të kultivojnë gjithë sipërfaqen e tokës, të realizojnë tepicë më të madhe prodhimi, me më shumë garanci për shitjen e tyre në treg me çmime reale dhe të realizojnë më shumë të ardhura për njësi të sipërfaqes së tokës. Gjithashtu të rrisim eficientë e përdorimit të tokës bujqësore, të reduktojmë informalitetin dhe të rrisim numrin e të siguruarve në zonat rurale, përmes paisjes së tyre me NIPT Fermeri, organizimin në shoqëri bashkëpunimi (SHB) dhe klastera, në federata dhe Konfederatë, përmes dhë-

nies së asistencës falas veçanërisht për kualifikimin e stafit drejtues, për studime fizibiliteti dhe hartimin e plan bizneseve të subjekteve të tyre, t'u mundësojmë më shumë hapësira për disbursim grantesh, lehtësi fiskale dhe kreditim me interesa

veprimtarisë të SHB, federatave, konfederatës, dhe klasterave në Sektorin e bujqësisë, sektorin e Turizmit rural dhe përmirësimit të Mjedisit, për të gjitha Qarqet dhe Prefekturat në vend për:

Krijimin e kushteve më optimale, për rritjen e shkallës së

suar dhe kontribuar me prioritet në realizimin e disa objektivave, për konsolidimin e procesit të kooperimit dhe koordinimit duke filluar me projektin pilot.

Të nënshkruajë një Memorandum Bashkëpunimi me KASH dhe me organizata të tjera, që kanë prioritet realizimin e objektivave të sipërcituara, për konsolidimin e Procesit të Kooperimit dhe Koordinimit në sektorët e Bujqësisë, Turizmit rural dhe Mjedisit në zonat rurale.

Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit i propozohet:

Të angazhojë strukturat e veta, të nisin nga puna paralelisht, për të mundësuar hartimin dhe miratimin në Këshillin e Ministrave, të Planit Rajonal të Menaxhimit të Integruar të Mbetjeve Organike, duke filluar me Prefekturën dhe Qarkun e përzgjedhur si pilot nga sektori privat, për të ndërtuar modelin e duhur, për zbatimin e masave të propozuara për konsolidimin e Procesit të Kooperimit dhe Koordinimit.

Sektori i Përgjithshëm dhe Fizibilitetit të Projekteve për Pastrimin e Mjedisit dhe Trajtimin e Mbetjeve të bashkëpunojë me KASH, për adresimin dhe zgjidhjen e problemeve, që kanë krijuar dhe do të krijojnë rreth 1 milion ton mbetje organike, që gjenerohen mesatarisht çdo vit në zonat rurale në Shqipëri. Gjithashtu dhe marrjen e masave për rritjen e eficientë ekonomike e mjedisore të zonave të mbrojtura.

Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM) të bashkëpunojë me strukturat e pushtetit vendor dhe KASH, për të lehtësuar procedurat dhe procesin e përcaktimit të vënddepozitimeve, si dhe dhënien e lejeve mjedisore, për SHB, federatat dhe konfederatën, që kanë si objekt kryesor grumbullimin, depozitimin, transportin, përpunimin dhe riciklimin e mbetjeve organike.

Inspektori Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve (ISHMP) të bashkëpunojë me prefekturën për të përkrahur veprimtarinë e KASH dhe organizatave simotra, duke hartuar e zbatuar një plan të veçantë kontrolli, për subjektet prodhuese dhe ato familjare, për zbatimin e legjislacionit aktual mjedisor në territorin e Prefekturës dhe Qarkut të përzgjedhur për t'u zbatuar Projekti pilot.

Komiteti për Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve në mbledhjen e radhës të diskutojë për problemet dhe zgjidhjet e propozuara në këtë rezolutë. Gjithashtu të diskutojë edhe kërkesën e KASH për t'u bërë anëtar i këtij komiteti.

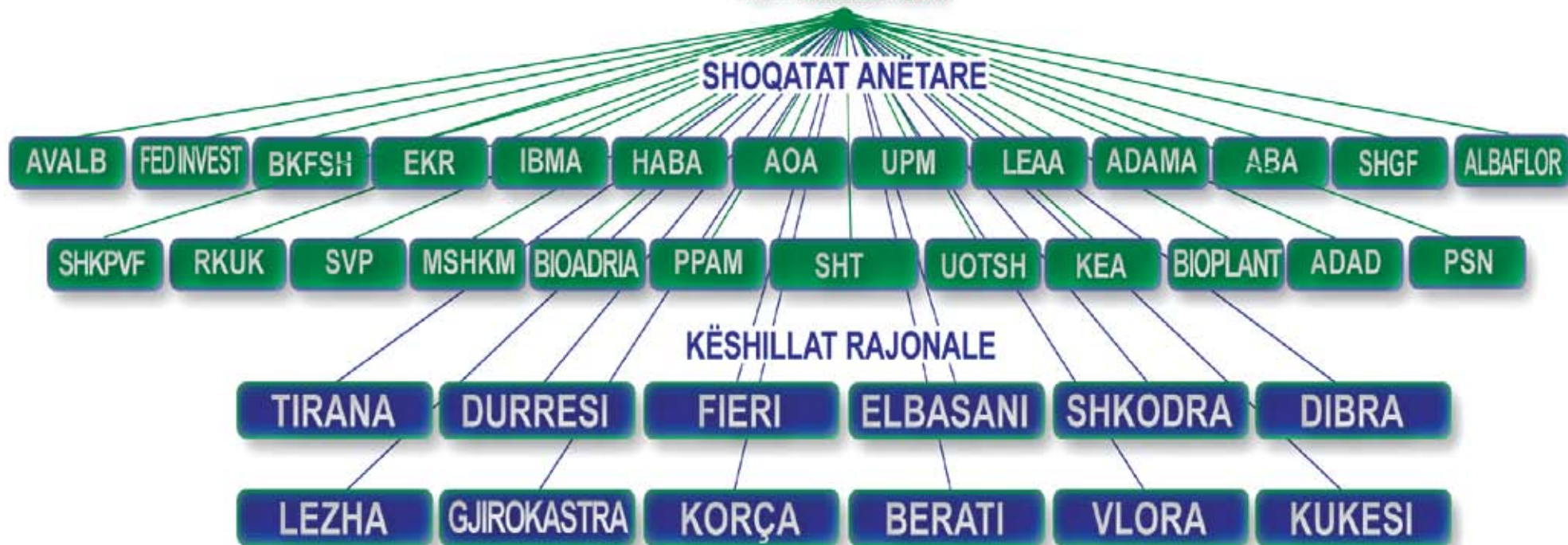
Institucioneve të arsimit të lartë, Universitetit Bujqësor Tiranë, Universitetit "Luarasi", Universitetit "Polis", Universitetit "Eqerem Çabej" në Gjirokastrë, të cilët pak kohë më parë kanë nënshkruar edhe një Memorandum Bashkëpunimi me KASH, u sugjerohet: Të angazhohen për të organizuar kurse të posaçme kualifikimi dhe të pajisin me certifikata stafet drejtuese të Shoqërive të Bashkëpunimit, të Klasterave, të Federatave dhe Konfederatës së tyre. Gjithashtu dhe eksperët për vlerësimin e tokës, pyjeve, kullotave dhe aseteve të tjera ne zonat rurale. Të marrin pjesë gjerësisht në procesin e zbatimit të censusit të radhës së bujqësisë.

Këshillit të Agrobiznesit Shqiptar KASH, në bashkëpunim me shoqatat si motra, që e kanë nënshkruar tashmë Memorandumin e Bashkëpunimit me KASH, por edhe me përfaqësues nga secili subjekt pjesëmarrës në "Tryezën tematike" të datës 29 prill 2022, si dhe në Forumin e dt. 20 maj 2022 në Lushnje, të angazhohet për ngritjen dhe funksionimin periodik të një Këshilli Konsultativ Kombëtar për Bujqësinë, Turizmin Rural dhe Mjedisin në zonat rurale, i cili t'u formulojë dhe propozojë institucioneve publike dhe private një paketë më të detajuar masash për zgjidhjen e problemeve. Gjithashtu përmes botimit periodik 15 ditë të Gazetës "Agrobiznesi" të informojë publikun e të ndjekë zbatimin e konkluzioneve të rezolutës, që është programuar të miratohet në forumin e dt. 20 maj 2022 në Lushnje.

Mekanizimi, Inovacioni dhe Dixhitalizimi në sektorët e Bujqësisë, Turizmit Rural dhe Mjedisit në Zonat Rurale, janë instrumente eficientë dhe rruga e duhur për të ulur koston, rritur rendimentin, për të përballuar edhe mungesën e fuqisë punëtore në këta sektorë dhe jo vetëm dhe veçanërisht në këtë situatë krize që është ekonomia.

Mekanizimi në Sektorin e bujqësisë dhe Mjedisit:

Familjet fermerë në Shqipëri e përdorin traktorin për punimin e tokës në masën 54 %. Pjesa tjetër e punojnë tokën me krahë ose kafshë pune. Shqipëria përdor 1.24 traktor/100 ha tokë bujqësore, ndërsa Maqedonia e Veriut 6 traktor / 100 ha, Greqia ka 6.6 traktor/100 ha, Italia 13.2 traktor/100 ha, Gjermania 10.8

Këshilli i Agrobiznesit Shqiptar

www.kashalbania.org

Këshilli i Agrobiznesit Shqiptar

KREDI PËR ÇDO SIPERMARRËS

KREDI E SHPEJTË ME NORMA KONKURRUESE

deri në

7 MILIONË
Lekë

FED
invest

**GJITHMONË
FINANCË SOCIALE**

MINISTRIA E BUJQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL

DREJTORIA E PROGRAMEVE TË ZHVILLIMIT TË BUJQËSISË, SIGURISË USHQIMORE DHE ZHVILLIMIT RURAL

QENDRA E TRANSFERIMIT TË TEKNOLOGJIVE BUJQËSORE VLORE

(Vijon nga numri i kaluar)

Forma e kurorës me një aks qendror të strukturuar, krijohet nga formimi i një trungu kryesor - boshti - që rritet në lartësi ndërsa pema zhvillohet dhe disa degë kryesore të rritjes horizontale që zgjidhen përgjatë trungut, në mënyrë që të ketë një hapësirë midis tyre dhe që ato të jenë të orientuara në mënyrë të alternuar në të gjitha drejtimet, për të formuar një strukturë të qëndrueshme. Si pasojë hapësirat midis degëve të përzgjedhura lejojnë që rrezet e diellit të depërtojnë deri në bazën e kurorës.

Për të formuar këtë, gjatë verës zgjidhet lastari më vertikal dhe më i fuqishëm i rritjes dhe lidhet një tutor (hu mbështetës) që qëndron në vitet e para për ta mbajtur atë drejt. Filizat e tjerë që duhet të jenë në dimensione më të vogla se ai i përzgjedhur, mund përthyhen gjatë vegetacionit, pasi më pas do të priten në dimër, përveç atyre që përzgjidhen si kryesore.

Në dimrin e vitit të parë hiqen të gjithë degët anësore deri në lartësinë 80-1 m, që do të jetë lartësia e trungut. Në rast se lastari i boshtit kryesor është zhvilluar mirë dhe kemi përzgjedhur lastarët që do të jenë si degë skeletore, këto të fundit shkurtohen në 1/3 e gjatësisë, ndërkohë që lastari kryesor shkurtohet sa më pak, sipas fuqisë dhe pjekurisë, duke pasur parasysh që druri duhet të jetë i rrumbullakët dhe i fortë. Është më mirë të presësh pak më poshtë sesa ta bësh atë në pjesën ku druri është i rrudhosur apo i mpitë, sepse filizat anësore të marra pranverën e ardhshme do të ishin të cilësishë së dobët.

Nëse boshti kryesor nuk është dominues, nuk lihen degët skeletore. Nëse rritja është e kufizuar, është më mirë që lastari të shkurtohet në 20 cm (lihen 2-3 sytha në bazën e lastarit), për të siguruar në vitin e ardhshëm një zhvillim të madh.

Gjatë verës së vitit pasardhës, veprojmë në të njëjtën mënyrë me lastarët që konkurrojnë me boshtin kryesor, i cili duhet të jenë gjithmonë dominues, të vazhdojmë të lidhim boshtin me tutorin, për të siguruar rritje të mirë vertikale. Këtu duhet të theksojmë se disa varietete janë përshtatur dobët me këtë formë, nga vetë tendenca për të rritur degët të gjata anësore (më shumë se boshti qendror) dhe që përfundojnë degë dominuese (rasti i kultivarëve Serr dhe Franquette). Në këto raste është më mirë që për to të zgjidhet forma kupore, duke pranuar që do të kenë rritje të shumë lastarësh dhe nevojë për më shumë ndërhyrje për t'i menaxhuar.

Në dimrin pasues, boshti kryesor pritet 50-100cm mbi katin e parë të degëve skeltore, në varësi të rritjes së tyre, për të formuar degëzime të reja për katin tjetër, ndërsa degët kryesore të zgjedhura priten rreth një të tretën, duke marrë rrugë formimi i degëve dytësore. Lastarët që kanë dalë në vende/pozicione të padëshiruara, eliminohen.

Në mënyrë të ngjashme ne vazhdojmë në vitet në vijim, për të formuar 5-6 katet strukturore, me degët e tyre anësore, të cilat do të duhet të zgjidhen përsëri për të lënë orientimet më të mira dhe për të elim-

Krasitja në kulturën e arrës

inuar ato që mund të konkurrojnë me boshtin. Me kohë edhe rritja e pemëve do të zvogëlohet ose do të ndalet shumë pasi pema do të futet në prodhim.

Forma e lirë e kurorës, apo me aks të pastrukturuar, ndryshon nga mënyra e treguar më sipër, në përzgjedhjen e degëve skeletore, të cilat duke mos i lënë në distanca të rregullta midis tyre në formë katesh, janë më të shumta në numër. Edhe masa e prerjeve të lastarëve është më e vogël.

Formimi i kurorës kupore

Kjo formë është një përshtatje, ku bima ka disa udhëheqës (zakonisht tre apo katër), të

vendosur në një kënd 40-50° me aksin vertikal dhe 90-120° midis tyre.

Për formimin e saj në dallim nga format me një aks, në vitin e parë apo të dytë kur lastari bazë arrin mbi 150 cm nga toka, gjatë periudhës vegetative zgjidhen lastarët që dalin në pozicionet e duhura, ndërkohë që të tjerët shkurtohen në 20 cm, për tu larguar në prerjet dimërore së bashku me udhëheqësin kryesor.

Në vitin e ardhshëm, degët e përzgjedhura do të trajtohen njëjloj si aksi kryesor në format e kurorës me një aks. Pasi ato të kenë marrë një zhvillim mbi 1-1.2 m, shkurtohen për të provokuar daljen e degëve të dyta skeletore, mbi të cilat kur arrijnë gjatësi 80-100 cm nxiten dalja e degëve veshëse e prodhuese duke i përdredhur dhe shkurtuar gjatë krasitjeve dimërore.

Për arrënë përgjithësisht rekomandohet të minimizohen sa më shumë prerjet, por doemos

duhet të ndërhyjmë për eliminimin e degëve të tepërta, degëve konkurruese, të thithakëve, të dëmtuara nga faktorë fizikë apo parazitare etj. Në krasitjen e arrës në formën kupore me rëndësi është ruajtja e ekuilibrit edhe midis vetë degëve skeletore, krahas ekuilibrit të përgjithshëm të bimës midis prodhimit dhe vegetacionit.

Duke vepruar në këtë mënyrë, në vazhdim forma kupore e kurorës tenton në globose për shkak të vështirësive për të mbajtur të pastër qendrën e kurorës, por edhe të uljes së degëve anësore si rezultat i peshës nga prodhimi.

Krasitjet prodhuese

Nëpërmjet kësaj krasitje synohet që pema e arrës të mbahet e ndriçuar në të gjithë strukturën e saj. Është e nevojshme të eliminohen rritjet e reja që krijojnë probleme, të rinovohen qendrat e prodhimit për një produkt cilësor dhe të ruhet një strukturë që lejon dhe lehtëson realizimin e punës së mekanizuar. Për të realizuar këtë është e rekomandueshme aplikimi i krasitjeve të moderuara në çdo 2-5 vjet, në varësi kjo të fuqisë së rritjes, distancave të mbjelljes, natyrës së vendosjes së luleve femërore mbi lastar, formës së kurorës, natyrës së degëzimit etj.

Aktivitetet kryesore që rekomandohet të kryhen në krasitjet prodhuese të renditura sipas prioritetit të tyre janë:

- Mbajtja e gjithë pemës e ndriçuar mirë. Drita duhet të hyjë në brendësi të pemës duke eliminuar degët që pengojnë hyrjen e dritës, duke krijuar nëpërmjet krasitjes hapësira në kurorë në formë trekëndëshi drejt qendrës së kurorës.

- Eliminimi i degëve të vendosura keq, të infektuara, degët që janë kryqëzuar, janë afër e hijezojnë njëra-tjetrën, për të ruajtur një përdorim të mirë të dritës.

- Eliminohen çdo vit thithakët e vendosur keq

që janë të prirur drejt qendrës së bimës, ata që janë në pozicion vertikal, sepse ky pozicion krijon një hije më të madhe dhe nga peshat mund të anohen drejt qendrës së kurorës.

- Shkurtimi dhe prerja e degëve që kalojnë kufijtë dhe pengojnë depërtimin e dritës midis rreshtave. Për të arritur këtë qëllim, është e nevojshme të përcaktohet një distancë minimale midis rreshtave pa degë dhe numri i degëve të prera çdo vit që e kalojnë atë kufi.

- Rinovime të vazhdueshme të elementëve të prodhimit. Kjo kuptohet nga rritjet e degëve prodhuese duke rishikuar degët vit pas viti. Në rast se vërehet se pjesa më e madhe e tyre janë shumë të shkurtra (<5 centimetra), është më e përshtatshme të rrallohen apo eliminohen degët, pasi prodhimi është i kufizuar dhe cilësia e arrave nuk është e mirë në raport me kalibrin.

Koha e krasitjes

Koha më e mirë për të krasitur është kur pema është në qetësinë dimërore, kur dhe aktiviteti i bimës është më i reduktuar duke qenë se është pemë gjetherënëse.

Krasitja e bërë gjatë kësaj periudhe shkakton më pak humbje të lëngjeve pas prerjeve, nivel më të ulët të vuajtjes së bimës, duke lejuar një rikuperim më të shpejtë. Edhe përgjatë qetësisë krasitjet e hershme nuk rekomandohen, pasi ka më shumë gjasa për infeksione nga sëmundje përmes prerjeve. Edhe krasitjet e bëra shumë vonë do të shkaktonin humbje më të madhe të lëngjeve limfatike dhe rrjedhimisht edhe të energjisë. Koha më e mirë është para fillimit të lëngëzimit të bimës në fund të dimrit. Arra mund të krasitet edhe gjatë verës apo në stinë të tjera, por ajo NUK DUHET të krasitet kur pema është duke lulëzuar dhe ka filluar rritja e re.

Pajisjet dhe metet për kryerjen e prerjeve

Krasitja e arrës bëhet në mënyrë manuale me gërsërë, sharë dhe shkallë. Mjetet prerëse mund të jenë të thjeshta, elektrike, pneumatike apo motorike. Në pemëtoret e specializuara dhe me shkallë të lartë mekanizimi përdoren pajisje dhe makineri më të avancuara, të cilat bëjnë të mundur reduktimin e kohës së nevojshme për kryerjen e kësaj praktike, për të lehtësuar lodhjen dhe për të funksionuar në kushte më të sigurta. Është e këshillueshme që mjetet që përdoren për krasitje të jenë të përshtatshme, të

jenë të lehta në përdorim dhe të realizojnë prerje të mira, të jenë të mprehta dhe të mos vështirësojnë punën. Përdorimi i mjeteve motorike e pneumatike për prerjet ekrasitjes duhet të shoqërohet me njohjen mirë të përdorimit dhe të ruajtjes së sigurisë në punë.

Përveç sigurisë në punë është e rekomanduar të kryhet herë pas herë disinfektimi i tyre për të mos transmetuar sëmundjet nga arrët e infektuara.

Drejtorja e Teknologjive të Pemëtarisë: QTTB-Vlorë
E-mail: qttbvlore@yahoo.com

Dy vitet e fundit kanë qenë një pikë kthese, duke transformuar thellësisht të gjitha sferat e jetës sonë. Për fat të mirë, shkencën na ndihmoi të kuptojmë dhe të përballojmë me

Veprime në përgjigje të krizave dhe sfidave të mbivendosura për sigurinë ushqimore dhe zhvillimin e qëndrueshëm

QU Dongyu, Drejtori i Përgjithshëm i Organizatës së Kombeve të Bashkuara për Ushqimin dhe Bujqësinë (FAO)

mirë sfidat e shkaktuara nga COVID-19. Ndërkohë, kemi qenë dëshmitarë se si pandemia ndikoi në prodhimin, tregtinë, logjistikën dhe konsumin e mallrave, përfshirë ushqimin dhe produktet e tjera bujqësore.

Kombet e Bashkuara dhe agjencitë e tyre kanë punuar shumë në mbrojtje të shëndetit dhe sigurisë së njerëzve dhe planetit, duke inkurajuar qeveritë të gjejnë mënyra për të rindërtuar më mirë. Në veçanti, Organizata e Kombeve të Bashkuara për Ushqimin dhe Bujqësinë (FAO) ka avokuar për sisteme të transformuara agroushqimore për t'i bërë

ato më efikase, më gjithëpërfshirëse, më elastike dhe më të qëndrueshme, në arritje të Katër më të Mirat: prodhim më i mirë, ushqim më i mirë, një mjedis më i mirë, dhe një jetë më të mirë për të gjithë, duke mos lënë askënd pas.

Kjo thirrje për transformimin e sistemeve tona agroushqimore ka bërë jehonë në mbarë botën.

Samiti i Kombeve të Bashkuara për Sistemet Ushqimore në shtator 2021 ishte një hap kyç në rrugën drejt këtij transformimi, duke inkurajuar të gjitha vendet të nderhyjnë tek sistemet aktuale për të siguruar qëndrueshmëri ndaj krizës

klimatike, fatkeqësive natyrore dhe konflikteve.

Gjithashtu në vitin 2021, anëtarët e FAO ranë dakort për Kornizën Strategjike të FAO for 2022–31 që parashtroi vizionin e Organizatës për një botë të qëndrueshme dhe ushqim të sigurt për të gjithë në kontekstin e Axtendës 2030, dhe Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG).

Ky dokument strategjik u bë edhe më i rëndësishëm në fillim të vitit 2022, kur siguria globale e ushqimit u ndikua nga një krizë tjetër.

Çdo ditë që kalon lufta në Ukrainë po ndikon negativisht në sigurinë globale të ushqimit. Ukraina dhe Federata Ruse janë shtyllat kryesore të tregjeve globale. Ata janë furnizues të rëndësishëm të mallrave bujqësore (gruri, misri, elbi dhe luledielli) dhe imputeve të tjera kryesore, duke përfshirë fertilizuesit. Të kombinuara bashkë, Federata Ruse dhe Ukraina përbëjnë rreth 30 për qind të eksporteve globale të grurit dhe 20 për qind të eksporteve të misrit.

Mungesatotë zgjasë edhe vitin e ardhshëm. Sipas vlerësimeve të FAO-s, të paktën 20 për qind e të korrave dimërore të Ukrainës, gruri, veçanërisht, mund të mos korrret dhe

fermerët në Ukrainë ka të ngjarë të humbasin sezonin e mbjelljes në maj. Kjo do të reduktojë më tej furnizimin global të ushqimit, me implikime serioze për rajonin e Evropës dhe Azisë Qendrore dhe më gjerë. Gati 50 vende me të ardhura të ulëta dhe me deficit ushqimor në Afrikë dhe Lindjen e Afërt varen shumë nga furnizimet me drithëra ukrainase dhe ruse.

Çmimet e ushqimeve ishin tashmë në rritje për shkak të kushteve të korrave, disponueshmërinë e eksporteve dhe inflacionin e çmimeve në sektorët e energjisë, fertilizuesve dhe ushqimit për bagëti. Ndërsa lufta në Ukrainë tronditi tregjet për drithërat bazë dhe vajrat bimore, çmimet e ushqimeve u rritën edhe më shumë, duke arritur një kulm historik në mars.

Në këtë kontekst, nevojiten veprime të menjëhershme dhe mbi të gjitha të përbashkëta, të koordinuara dhe politika të përgjegjshme për të zbutur ndikimet e sfidave të vazhdueshme të sigurisë ushqimore, dhe në këtë drejtim FAO ka një rol kritik.

Është thelbësore që ushqimi dhe fertilizuesit të mos kenë ndërprerje. Prodhimi bujqësor dhe tregtia duhet të vazhdojnë të furnizojnë tregjet vendase

dhe globale, dhe zinxhirët e furnizimit duhet të mbrojnë të korrat aktuale, blegtorinë, infrastrukturën e përpunimit të ushqimit dhe sistemet logjistike.

FAO këshillon fuqimisht që Sistemi i Informacionit i Tregut Bujqësor (AMIS) të forcohet si një platformë ekzistuese për transparencën e tregut ushqimor dhe të ketë veprime të koordinuara të politikave kohë pasigurie tregu.

Për më tepër, vendet në Evropë dhe Azinë Qendrore, dhe në mbarë botën, duhet të përmirësojnë efikasitetin dhe produktivitetin e tyre në menaxhimin e burimeve natyrore, jo vetëm për të ulur kostot e prodhimit bujqësor, por edhe për të fuqizuar kapacitetet inovative. Kjo është veçanërisht e rëndësishme kur bëhet fjalë për mallrat e eksportuara.

Menaxhimi më i mirë i burimeve natyrore është një gur themeli i zhvillimit të qëndrueshëm. Për këtë qëllim, aritja e SDG-ve, siç përshkruhet në Strategjitë e Organizatës për Ndryshimet Klimatike, dhe për Shkencën dhe Inovacionin, është në thelb të Kornizës Strategjike të FAO-s 2022-31. Për të mbështetur arritjen e këtyre qëllimeve dhe për t'i përgjigjur sfidave të ndërlidhura, FAO ka

iniciuar Platformën Teknike Rajonale për Bujqësinë e Gjellbër, e cila ofron një portë dixhitale dhe miqësore për përdoruesit për shkëmbimin e informacionit mbi integrimin e agjendës së gjellbër. Një konferencë ndërkombëtare që do të mbahet më 6 maj në Baku, Azerbajxhan, do të fokusohet në këto tema.

Së fundi, ne duhet të rrisim qëndrueshmërinë e jetesës. Më të pambrojturit varen nga bujqësia dhe burimet natyrore me ndikim në jetën e tyre dhe zakonisht janë më të prekurit nga goditjet dhe fatkeqësitë.

Duke punuar së bashku me qeveritë, partnerët dhe komunitetet, para, gjatë dhe pas fatkeqësive, FAO është në një pozicion unik për të mbështetur anëtarët në ndërtimin e një të ardhmeje më elastike dhe ushqim më të sigurt, duke lidhur parandalimin, gatishmërinë dhe rehabilitimin për zhvillim të qëndrueshëm në ndihmë të fermerëve dhe ekonomive rurale që të bëhen më aktive, efikase dhe inovative. Pa humbur fokusin në qëllimet tona strategjike, FAO u përgjigjet në mënyrë aktive emergjencave për të lehtësuar efektin e konflikteve në jetët e njerëzve.

Bota nuk ka qenë kurrë më e ndërlidhur. Konfliktet në një rajonkajehonë në të gjitha anët e globit dhe pasojat e tyre janë të rënda për sigurinë ushqimore dhe të gjitha aspiratat e tjera zhvillimore.

Produktet shqiptare, Gjijnuri takon Unionin Kombëtar të Kooperativave Bujqësore të Greqisë

Fermerët shqiptarë dhe ata grekë do të krijojnë ura të reja bashkëpunimin jo vetëm për

për implementimin e modelit të Kooperativave Bujqësore të Greqisë në vendin tonë për kul-

tregjeve të përbashkëta.

Gjijnuri tha se në takim u ra dakord për ngritjen e një grupi që do marrë eksperiencat e nevojshme në Greqi për t'i implementuar më pas ato në vendin tonë.

Një tjetër pikë e rëndësishme e diskutimit, sipas tij, "ishte edhe statusi i punonjësve sezonal që punojnë në shtetin fqinj dhe mbështetja me programe në bujqësi".

"Bashkëpunimi në këtë drejtim, përveçse i shërben fermerëve shqiptarë, i paraprin implementimit të programeve të përbashkëta mes Shqipërisë dhe Greqisë në të ardhmen e afërt

kultivimin e prodhimeve sipas standardeve europiane, por dhe për gjetjen e tregjeve të përbashkëta për shitjen e tyre.

Sekretari i Përgjithshëm i Partisë Socialiste, njëkohësisht drejtues politik i PS-së në qarkun e Elbasanit, Damian Gjijnuri zhvilloi sot një takim zv. presidentin e Unionit Kombëtar të Kooperativave Bujqësore të Greqisë, Janakaqis Kristos.

Në fokus të takimit, ku ishin të pranishëm edhe kryetarët e bashkive të qarkut Elbasan, ishte krijimi i një bashkëpunimi të ngushtë dhe ofrimi i eksperiencës për fermerët shqiptarë

tivimin e prodhimeve me standarde europiane dhe krijimin e

kur edhe vendi ynë të jetë pjesë e familjes europiane", tha ai.

FAO, konferencë rajonale për sigurinë ushqimore

Rreth 50 vende përfshirë Shqipërinë, nga Evropa dhe Azia Qendrore do të bashkohen në sesionin e 33-të të Konferencës Rajonale për Evropën (EC33) të Organizatës së Kombeve të Bashkuara për Ushqimin dhe Bujqësinë (FAO) për të diskutuar çështjet urgjente të sigurisë ushqimore dhe transformimin e sistemeve agroushqimore.

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural bëri të ditur se, takimi vjen në një kohë krizash të zgjatura, pasi rajoni po përballë me sfidat e shkaktuara nga COVID-19. Ndërkohë, konflikti në Ukrainë po ndikon në prodhimin dhe tregtinë e produkteve kryesore agroushqimore dhe po kërcënon jetën dhe jetesën e miliona njerëzve në Evropë dhe Azinë Qendrore, e më gjerë.

Vendet pjesëmarrëse do të diskutojnë çështje që prekin sigurinë ushqimore dhe bujqësinë në nivel botëror, duke përfshirë rritjen e çmimeve globale të ushqimeve dhe do të ndajnë qasjet e tyre për transformimin e sistemeve agroushqimore në Evropë dhe Azinë Qendrore për sigurimin e zinxhirëve të qëndrueshëm të vlerës së ushqimit.

Konferenca rajonale është ngjarja kryesore e vendimarrësve në Evropë dhe Azinë Qendrore. Konferenca 4-ditore, mbahet këtë vit nga qeveria polake, nga data 10-13 maj, dhe do të jetë një event hibrid, me pjesëmarrje dhe online.

Ministrave të Bujqësisë dhe zyrtarë të lartë të qeverisë së vendeve nga rajoni i Europës dhe Azisë Qendrore, do t'i

bashkohen grupet e shoqërisë civile, përfaqësues të sektorit privat, partnerë zhvillimor dhe vëzhgues.

Gjatë konferencës, diskutantët do të informohen lidhur me kornizën strategjike të FAO-s 2022-2031. Konferenca do të udhëheqë vendet të arrijnë prodhim më të mirë, ushqyerje më të mirë, mjedis më të mirë, dhe një jetë më të mirë për të gjithë, duke mos lënë askënd pas.

Konferenca do të sigurojë një platformë për dialogun e nivelit të lartë, përveç të tjerave, edhe në çështjet e lançimit të Platformës Teknike Rajonale për Bujqësinë e Gjellbër dhe përsheptimi për përforcimin e transformimit dixhital të bujqësisë përmes strategjive në nivel kombëtar dhe perspektivës rurale.

SFIDAT E BUJQËSISË

Vlerat e një tryeze tematike me ekspertët e bujqësisë

Andon Rrapokushi, Konsulent Certifikimi GlobalGAP - (05.05.2022)

E konceptuar si një aktivitet gjithëpërfshirës, ku do të merrnin pjesë aktorët kryesorë të sektorit publik dhe privat në fushën e agrobiznesit dhe agroturizmit, Tryeza Tematike nuk kishte vend më të qëlluar për t'u promovuar dhe realizuar, sesa Kompleksi Agroturistik "UKA FARM" në Laknas të Tiranës.

Ky aktivitet i iniciuar nga KASH mbledhi rreth vetes përfaqësues të shquar që kanë kontribuar në vite në fushën e bujqësisë, agroturizmit dhe blegtorisë, ish-ministra të bujqësisë, drejtuesit e lartë aktualë të Ministrisë së Bujqësisë, profesorë dhe rektorë të katër universiteteve nga Tirana dhe Gjirokastra, ekspertë dhe përfaqësues të organizatave dhe institucioneve financiare që mbështesin sektorin e agrobiznesit dhe agroturizmit, si edhe drejtuesit e KASH me përfaqësuesit e shoqatave anëtare.

Cilat janë vlerat e këtij aktiviteti me karakter të dyfishtë praktik dhe teorik

1) Inovacioni dhe Dixhitalizimi ishte përcaktuar si shtylla e dytë e temës dhe e diskutimeve të kësaj Tryeze. Pikërisht një platformë dixhitale është instaluar dhe zbatohet në "UKA Farm", një fermë model, pioniere në zbatimin e teknologjisë së avancuar si ferma e parë e dixhitalizuar në Shqipëri dhe në rajon me platformën Vodafone Smart Agriculture, e cila u jep mundësi fermerëve përmes një sistemi të automatizuar nga kompania Vodafone Albania dhe mbështetur nga AZHBR, të kontrollojnë dhe rrisin efikasitetin e prodhimit falë monitorimit preciz të lagështisë, temperaturës, konduktivitetit të tokës dhe thithjes së ujit nga produkti.

Një shembull që duhet të ndiqet nga ferma të tjera në vend për të rritur standardet e cilësisë së produktit. Tashmë edhe kompania "Doni Fruits" në Lushnjë, e ka ngritur një stacion dixhital në një serrë 3 ha në Fier, për rritjen e domates.

2) Gërshetimi i traditave më të mira të bujqësisë shqiptare me mendimin e ri shkencor dhe ekspertizën profesionale. UKA Farm, një fermë unike, e ka realizuar këtë duke ndërlikur në mënyrë harmonike elementë të ndryshëm të zhvillimit të prodhimit bujqësor dhe duke shfrytëzuar traditat më të mira bujqësore me ekspertizën profesionale të profesor Ukës, i cili gjatë shoqërimit të pjesëmarrësve në mjediset e fermës, ndërsa foli për vlerën e traditave shqiptare në kultivimin bujqësor, theksoi: "Unë u them studentëve të mi: e

vjetra është e reja më e mirë".

Kompleksi Agroturistik "UKA Farm" është një shembull që të mos rendim në mënyrë të verbër pas së resë dhe teknologjive të reja, por

veçantë të saj, ku pranë ngastrave të vogla me grurë (unike për mungesën e përdorimit të nitrarit), gjendet edhe serra eksperimentale dhe pak më tej, kantina e verës me rrushin

përmban vlera të cilat duhen bërë të njohura.

Prandaj kanë rëndësi konkluzionet që dalin nga kjo Tryezë dhe nga të tjerat që do të pasojnë, në funksion të

përkatëse të këtyre sektorëve, me SHBB-të, me sektorin e eksportit duhet përmirësuar dhe të jetë një bashkëpunim dhe koordinim konkret.

Trajnimet në nivel ferme për certifikimet e produkteve, për teknologjitë e reja të prodhimit, për kultivarët e rinj dhe përdorimin e pesticideve, si një formë e pazëvendësueshme e formimit të prodhuesve, ekspertëve dhe agronomëve të rinj lënë për të dëshiruar, pavarësisht se trajnimet në nivele më të larta të organizuara nga kompani konsulence apo fondacione janë më të rregullta dhe të programuara, por ato nuk arrijnë në bazë për një edukim masiv të fermerëve dhe aktorëve lokalë.

Prandaj duhen përdorur forma më efikase bashkëpunimi, p.sh. marrëveshje bashkëpunimi ndërmjet Universitetit Bujqësor ose organizatave konsulente si CBS, RisiAlbania, AZ Consulting, ADAD etj. dhe kompanive eksportuese të frutave dhe perimeve, të cilat janë kthyer në qendrat kryesore të mëdha ku me qindra fermerë sjellin produktet e tyre për eksport, sidomos në rajonet e Lushnjes, Divjakës, Beratit, Sarandës etj. Marrëveshje të tilla mund të përdoren për praktikën e studentëve të agronomisë, për kualifikimin e menaxherëve të eksportit dhe të stafit të tyre, për trajnimet e fermerëve etj.

Le të marrim si shembull vetëm një aspekt në dukje i thjeshtë, cilat janë njohuritë e fermerëve dhe të agronomëve që shesin inpute, për pesti-

prej tyre janë klasifikuar nga EFSA (European Food Safety Authority) si PMB që përmbajnë lëndë aktive të rrezikshme për shëndetin njeriut prandaj me vendim të Komisionit Europian, ato nuk lejohen më të përdoren për trajtimin e bimëve. PMB të reja dhe cilësore dalin, të cilat futen në listën e lejuar për përdorim dhe zëvendësojnë ato të vjetrat që lënë mbetje të rrezikshme në produkt. Informacioni për këto ndryshime duhet të përcillet direkt tek prodhuesit dhe eksportuesit. Është logjike që listat e PMB-ve që lejohen të përdoren në Republikën e Shqipërisë t'i gjejmë në website-in e Ministrisë së Bujqësisë, por duke klikuar në rubrikat e ndryshme të kësaj faqeje këto lista të përditësuara nuk shfaqen, ndërsa pothuajse në çdo rubrikë del Buletini Janar 2022.

Do të ishte mirë gjithashtu që në këtë website, në rubrikën publikime, të zinte vend edhe Moduli GRASP për Republikën e Shqipërisë (GlobalG.A.P. Risk Assessment for Social Practices), një dokument i përgatitur nga rrjeti NTWG Albania nën drejtimin e Albinspekt Bio Inspecta, i cili bën interpretimin për Republikën e Shqipërisë, të pikave të kontrollit të praktikave sociale të standartit GlobalG.A.P. dhe është miratuar nga Sekretariati i GlobalGAP, i vlefshëm qysh më 3 mars 2022. Ministria e Bujqësisë ka qenë pjesë e diskutimeve të këtij dokumenti duke pasur përfaqësuesin e vet në grupin teknik NTWG.

Këto ishin disa mendime të nxitura nga Tryeza Tematike e Laknasit, për zhvillimin e së cilës grupi i punës i KASH i paraqiti të pranishmëve një grup dokumentesh me të dhëna të detajuara për fushat e mësipërme, duke e lehtësuar pjesëmarrjen aktive të të ftuarve në këtë aktivitet, ku gjatë drekës së punës ushqimi i shijshëm dhe i larmishëm me produktet dhe verën e "UKA Farm" shoqëruar me mikëpritjen e ngrohtë të prof. Rexhepit, bëri efektin e vet në shpërqendrimin disi të vëmendjes nga diskutimet. Presidenti i KASH z. Agim Rrapaj, si organizatori kryesor i këtij aktiviteti, theksoi se tryeza të tjera tematike do të organizohen në vijimësi, duke u kthyer në një mundësi me vlera për t'u dhënë përgjigje problematikave të sektorit të agroturizmit dhe mjedisit në zonat rurale. Konkluzionet e këtyre aktiviteteve do ia vlen të sintetizoheshin dhe botoheshin në një dokument të vetëm final.

duke i vënë ato në zbatim, të ruajmë e zhvillojmë më tej edhe traditat tona të mira në ruajtjen e kultivarëve autoktonë dhe kultivimin e bimëve.

3) Biodiversiteti dhe ruajtja e mjedisit. Kujdesi për ruajtjen e mjedisit dhe të biodiversitetit është një tipar tjetër i kësaj ferme, i cili të mbetet në mendje pasi largohesh... një mjedis i pastër në çdo cep, një fermë ku krahas parcelave eksperimentale librat dhe literatura nuk mungojnë.

Tërhoqi vëmendjen e të pranishmëve shpjegimi i qartë dhe dashamirës i drej-

zgjdhjes së problematikave që has sot sektori i agrobiznesit dhe agroturizmit dhe të përmirësimit më tej të shërbimeve dhe standardeve sipas modeleve të përparuara për të qenë konkurrent në tregun rajonal dhe europian.

4) Të kesh në të njëjtën vreshtit të fermës, ku kultivohen disa lloje varietetesh autoktone nga disa zona të Shqipërisë. Ka shumë për të mësuar në këtë pikë nga fermerët tanë për të ruajtur mjedisin përreth fermave, sidomos në fermat e shumta të serrave në zonat potenciale si ato të Myzeqesë, Beratit dhe në disa fshatra të Bashkisë së Cerrikut, ku jo në pak raste ruajtja e mjedisit dhe higjiena jashtë serrave lë për të dëshiruar nga prezenca e plastmaseve të vjetra dhe sendeve të tjera plastike.

4) Të kesh në të njëjtën

5) Sot është në rendin e ditës tema e sigurisë ushqimore dhe e produkteve të pastra e të shëndetshme. Ajo që doli nga mendimet e shprehura është fakti që bujqësia kërkon jo vetëm punë të madhe, angazhim dhe pasion, por edhe dije. Bashkëpunimi dhe koordinimi i institucioneve, universiteteve

tuësit të këtij agrobiznesi të suksesshëm, prof. Rexhepit, i cili tregonte në detaje mënyrën se si menaxhohet e gjithë kjo fermë komplekse, funksionimin e aktivitetit në tërësi dhe të elementëve të

Tryezë së bashku, personazhe të tillë si profesorë dhe ekspertë me një karrierë të gjatë të cilët mbajnë mbi supet e tyre një punë dhe eksperiencë të vyer profesionale, është një ngjarje që nuk përsëritet shpesh dhe

(sidomos atij bujqësor), fondacioneve dhe organizatave që kanë kapacitete intelektuale dhe profesionale të fushës si edhe programe mbështetëse për sektorin e agrobiznesit dhe agroturizmit me shoqatat

cidet që lejohen dhe ato që nuk lejohen? Listat e pesticideve (PMB) që përdoren për luftimin e semundjeve dhe mbrojtjen e bimëve janë gjithmonë dinamike, në ndryshim të vazhdueshëm. Jo pak

Kredi Agrobiznes

A mund të blej makineri dhe
pajisje të reja bujqësore?

*SIGURISHT,
BËHET!*

 CREDINS bank

www.bankacredins.com

Tel.: +355 4 53 53 000

